

Начало > Съдебни процедури > Граждански дела > Събиране на доказателства

В областта на гражданското правосъдие текущите процедури и производства, започнали преди края на преходния период, ще продължат съгласно правото на ЕС. Въз основа на взаимно споразумение с Обединеното кралство порталът e-Justice ще поддържа информацията, свързана с Обединеното кралство, до края на 2022 г.

Събиране на доказателства**Северна Ирландия****1 Тежест на доказване****1.1 Какви са правилата във връзка с тежестта на доказване?**

По принцип доказателствената тежест се носи от страната, която желае да се позове на даден факт. Молителят (наричан в Северна Ирландия „ищецът“ (the plaintiff)) трябва да докаже фактите, довели до предявяването на иска, а ответникът трябва да докаже фактите, на които желае да се позове, за да оспори иска.

1.2 Съществуват ли правила, които освобождават някои факти от необходимостта да бъдат доказвани? В кои случаи? Възможно ли е да се обори определена правна презумпция чрез представяне на доказателства?

Определени факти може да бъдат освободени от тежестта на доказване по силата на закона или въз основа на сключен преди това договор между страните. Освен това съдът може да приеме за установени определени факти, например общоизвестни факти. Някои презумпции са необорими, например установените със закон презумпции, а други може да бъдат оборени, например презумпцията, че дадено лице е психически здраво.

1.3 До каква степен съдът трябва да е убеден в даден факт, за да го използва за обосноваване на решението си?

Съдът трябва да бъде убеден в даден факт въз основа на претегляне на вероятностите, т.е. да е налице най-малко 51 % вероятност фактът да се е осъществил срещу 49 % вероятност за противното. След като веднъж даден факт се докаже въз основа на претегляне на вероятностите, той се приема за установен.

2 Събиране на доказателства**2.1 За събирането на доказателства винаги ли е необходимо искане от страна по делото или в някои случаи съдията може да събере доказателства по собствена инициатива?**

Общото правило е, че съдията не може да изисква присъствието на свидетел, освен при ограничени обстоятелства, но той може да призове свидетел, както и да отзове свидетел, който вече е бил призован. Съгласно правилата, уреждащи съдебното производство в Северна Ирландия, съдът има свобода на преценка да разпорежи на всяко лице да участва в производството и да представи документ.

2.2 Какво следва, след като събирането на доказателства по искане на страна по делото бъде допуснато?

Ако някоя от страните, обикновено чрез своите адвокати, получи разрешение да призове конкретен свидетел, който да даде показания, първо нейният адвокат ще разпита свидетеля („evidence-in-chief“), а след това адвокатът на другата страна ще извърши кръстосан разпит. Съдията може да задава въпроси на свидетеля и ще даде възможност на адвокатите, ако желаят, да предприемат последващи действия във връзка със зададените от него въпроси.

2.3 В кои случаи съдът може да отхвърли искане на страна по делото за събиране на доказателства?

В някои случаи, например когато свидетел трябва да присъства на съдебно заседание при закрити врата, трябва да се иска разрешение от съда, за да може свидетелят да бъде официално призован да присъства. В противен случай съдът не би имал контрол върху това кои свидетели са призовани да дадат показания, въпреки че той може да наложи санкции на страните, които призовават ненужни свидетели.

2.4 Какви са различните видове доказателствени средства?

Основният метод на доказване е чрез устни показания. Може да се използват и писмени показания, като например експертни доклади, а също и документи, като например карти.

2.5 Какви са начините за снемане на свидетелски показания и различават ли се те от средствата, използвани за снемане на експертни заключения? Какви са правилата във връзка с представянето на писмени доказателства и експертни заключения/становища на вещи лица?

Основното средство за доказване са устните показания на страните и техните свидетели. При наличие на съгласие показанията на вещи лица, привлечени като свидетели, например лекари и инженери, може да бъдат взети от писмен доклад. След това свидетелят може да бъде разпитан по конкретни въпроси. Правилата на съдилищата в Северна Ирландия ограничават броя на вещите лица, които може да дадат устни показания, до двама медицински експерти и един друг експерт, освен ако съдът не даде разрешение за призоваване на повече вещи лица.

Карти и документи също може да бъдат използвани като доказателство и тяхната автентичност трябва да се докаже пред съда. Освен това съдът може да реши да извърши оглед на дадено място или вещ, ако счита, че това има доказателствена сила.

2.6 Има ли доказателствени средства, които се ползват с по-голяма доказателствена сила от други?

Съдът е компетентен да реши каква тежест да придаде на всяко конкретно доказателство.

2.7 За доказването на определени факти, задължително ли е използването на определени доказателствени средства?

Налице е презумпция, че фактите ще бъдат доказани устно и в открито съдебно заседание.

2.8 По закон свидетелите длъжни ли са да дадат показания?

Деепособен свидетел, който е призован да даде показания, е длъжен да се яви на съдебното заседание. Неявяването му представлява неуважение към съда.

2.9 В кои случаи те могат да откажат да свидетелстват?

Страната може да претендира за „привилегия“, която я освобождава от задължението да представи доказателства, поради съществуването на отношения на поверителност между адвокат и клиент; самоуличаване или уличаване на съпруг/а; обществен интерес и правораздаване.

Съществуват други форми на привилегии, които са гарантирани със закон, например дипломатическа привилегия. Също така съществува дискреционна привилегия, например по отношение на информацията, която се предоставя в условията на поверителност.

2.10 Може ли лице, което откаже да свидетелства, да бъде санкционирано или принудено да даде показания?

Да. Свидетелят би бил подведен под отговорност за неуважение към съда, ако не се яви, след като е бил надлежно призован или след като срещу него е издадена заповед за задължително явяване. Съдията би могъл да наложи глоба или лишаване от свобода на свидетеля и да изиска от него да поправи неуважението, като се яви и представи доказателства.

2.11 Има ли категории лица, от които не може да бъдат снети показания?

Общият критерий за представяне на доказателства е дееспособността. Дадено лице се счита за способно да представи доказателства, освен ако е неспособно да разбере задълженията, произтичащи от клетвата, например поради малолетие или невменяемост; лицето е съдията по делото или може да се позове на привилегия.

2.12 Каква е ролята на съдията и страните при разпита на свидетел? При какви обстоятелства свидетел може да бъде разпитан чрез използването на видеоконферентна връзка или други технически средства?

Ролята на страните, обикновено представлявани от адвокати (макар да е предвидена възможност за лично участие), е да представят доказателства пред съда, така че да докажат иска си на принципа на претегляне на вероятностите. Съдията изпълнява ролята на арбитър, който гарантира, че разпитът на свидетелите е справедлив, законосъобразен и относим към спорните въпроси по делото. Съдията може сам да разпита свидетелите, но ще позволи на адвокатите на страните да предприемат последващи действия във връзка с резултатите, които произтичат от дадените от свидетелите отговори.

Понастоящем се използват в ограничена степен видео връзки или Skype за улесняване на експертизите, например във Висшия съд в Белфаст, в случаите когато вещото лице не може лесно да пътува от друга юрисдикция.

3 Преценка на доказателствата

3.1 Набавянето на доказателства по незаконсъобразен начин от страна по делото ограничава ли съда да ги вземе предвид при постановяването на решение?

Съдът не разполага с общо право на преценка, за да изключи доказателства, получени по несправедлив начин. Доказателства може да бъдат изключени само когато има законово основание за това или когато доказателството е заличено от протокола, защото е скандално или представлява злоупотреба с процесуални права.

3.2 Показанията на страна по делото смятат ли се за доказателство?

Да, страните по делото могат да представят доказателства от свое име.

Връзки по темата

[Съдебна служба на Северна Ирландия](#)

Последна актуализация: 09/09/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.